

પુરન ભગત
નાટક દો બાબડા

૧૩૭૨

પુરન ભગત.

નાટક દો બાબડા.

વાસ્તે ગીરોહ વીકટોરીયા નાટકકે,
તરનીશ કીયા

પુનશી માહમુદ મીયાં મુતખલ્લુસ ય રાનકને.

ઝોર.

છાપકે ઈન્કિહાર કીયા વાસ્તે ખાસી ચાંમકે,

માલિકાંને

ગીરોહ વીકટોરીયા નાટકને.

જાંખાંને ઉ રદુ ય હરે ગુજરાતી.

મુખબર્ષ,

અલાયન્સ પ્રીટીંગ પ્રેસ, નાં ૭ મગીન સ્ટ્રીટ,

કાયશી પેશનન જ ને છાપા હમે.

ઈ સં ૧૮૮૦ ઈસ્રેજી.

કીમત ચાર આંને.

૨૩૬૪

પુરન ભગત.

—:૦:—

નાટક દો બાબકા.

—:૦:—

વાસ્તે ગીરોહુ વીકટોરીયા નાટકકે,
તસ્નીફ કીયા.

મુજશી માહમુદ મીયાં મુતબલુસ બ રૌનકને.

ગોર.

છાપકે ઈજાદાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,

માલિકાંને

ગીરોહુ વીકટોરીયા નાટકને.

જાનાંને ઊરદુ બ હર્જે ગુજરાતી.

—:૦:—

મુખબઈ,

અલાયન્સ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ, નાં ૭ મરીન ઓટ,

કાવશજી પેશતનજી ને છાપા હયો.

—<૦>—

૪૦ સં ૧૮૮૦ ઇ.ગ્રેજી.

કીમત આર આંને.

૧૩૬૪

આ નાટક શને ૧૮૬૭ ના ૨૫ માં આક્ટ પરમાને રજીસ્ટર કરાવી
આ છે, અને તે ઉપરનો સંઘર્ષ હક “વીક્ટોરીઆ નાટક
મંડલી” ના હાલના માલિકો મીસીઅરસ અરથેલ મેહેર
વાંનજી બાલીવાલા, ધનજીભાઈ અરથેલ ઘડીઆલી
અને ડોશાભાઈ ફરદુનજી મગોલ એવાનો છે.
માટે ઉપલા માલિકોની પરવાનગી વીના કે
હમ્મે એ નાટકનો કોઈપણ ભાગ
છાપવો અથવા કરી બતાવવો
નહીં.

ક્રીસ્મા નો હુંક ખુલાસો.

—:O:—

આ ક્રીસ્મા સીયાલકોટ પંજાબમાં બનેલો ખરેખરો બનાવ છે. એ ક્રીસ્મામાં એના બનાવનારે બદી પર નેકીની ફેનહ હુબેહુબ ચીતારી છે.

સીયાલકોટનાં રાજા સાલીવાંનને તાંહ પુરન નાંમનો એક બેટો હતો. રાજા સાલીવાંનને બે રાણીઓ હતી, બીજી રાણી લોના પર પુરનની માદર કરતાં તેનો અતી પ્યાર હતો. પાણુ લોના અંદરખાનેથી તેનાં પ્યારને ધીકારતી હતી અને પુરન પર આશક પડી હતી. એક દીને રાજા સાલીવાંને તેને હોકમ કરવાથી તે પોતાની શાવકી માદરની મુલાકાતે ગયો, જાંહ તેનીની પોતાનો તેની પરનો પેયાર જાહેર કરેચ કે જે પુરન ધીકારેચ જ્યેથી એક મકારે ચોરત ચરીત્ર કરે તેવી રીતે પોતાનાં ફલ જાહેર કરેચ. અને પુરન પર તોહમત મુકેચ કે એને મારી પર દશતદરાજી કીધી. આ પરથી સાલીવાંન પુરનને એક કુવામાં કચેદ નાંખવાનો હોકમ કરેચ, અને તેની માદર જ્યારે તેને છોડવવાને મીનત કરેચ, ત્યારે તેને પાણુ એક જંગલમાં દશનીકાલ કરેચ, પુરનને કેટલાએક ફકીરો કુવામાંથી બાહર કાહડીને પુરનની અરજથી તેવો પુરનને જોગ આપેચ, પુરન એક ફકીરને વેશે એક શેહરમાં જઈ લાગેચ, જાંહ એક માતખર સાહુકારની માંબાપ વગરની સુંદરા નાંમની એક છોકરી શાય તેની મુલાકાત થાયેચ. બેહુ એકએક પર આશક પડેચ તેવામાં પુરનનો ગુરૂ આવી પુરનને મના કરેચ. પુરન તથા જોગી હ્યાંથી જાએ છે. અને સુંદરા તથા પુરનને જનમ આપનાર માતા બંધે પુરનની સોંધમાં જાયે છે. બીજી તરફથી પુરનના બાપને તેનો ગુરૂ આવું ઘાતકી કામ કરવાને લીધે પોતાના જાદુઈ જોરથી તેને આંધલો કરેચ અને પુરનનું નીરદોશપનું તેને જાહેર કરે છે, સાલીવાંનને લોના રાણીનું મકર જાહેર થવાથી તેનીને મારી નાખવાનો હોકમ કરેચ, પાણુ તેટલાંમાં જોગી અને પુરન દાખલ થાયેચ, પુરનના કેહવાથી શાહ તેનીને માફ કરે છે, સુંદરા તથા માદર આવી લાગે છે. શગલી ખુસી વચે પુરનની શાદી સુંદરા સાથે કરી આપે છે, અને આ રીતે આ ખરા બનેલા બનાવનું સેવટ આવે છે.

તખ્તએ નાટક.

સાલીવાંત.....સીયાલકોટકા રાજ.
પુરન.....શાહજાદએ સીયાલકોટ.
ગુરુ.....પુરનકા.

લોના.....પુરનકી સૌતેલી માં.
માદર .....પુરનકી હફીકી માદર.
મુંદરા.....એક સાહુકારકી લડકી બામ્મ-
દમ્મજ મામ્મસુકે પુરન.

દરબારી—સહેલીયે—ચેલે—સીયાહી—વગાએરા.

મકામ.

સીયાલકોટ પંજાબ.

—:0:—

મુબઈ, સનીવાર તા. ૧૪મી ઓગસ્ટ ૧૮૮૦.

—:0:—

પુરન ભગત.

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

મ હેલ.

[પુરન ભગતકા લીખતે હુવે દીખલાઈ દેના
ઐર માદરકા આનકે હસકી બલાએ
લેના.]

પીલુ—હું મરી.

“મેરે બાંકે સાંવરીયા”

માદર—મેરે લખતે જીગરકી લું મએ બલાંએ,
મએ હું દીવાની અપને પીસરકી.—મેરે લખતે.
કૌનસી શીકને અએ મેરે બેરા,
દીલમે તેરેતો ધર કીધ.—મએ.

બ એ ત.

પુરન—દેખ કર દુનીયાકી હાલત હું બહોત મએ બેકુશર,
એસી શએ હએ કૌનસી યાં જસકો કહીએ પાએદાર.
દીનકો ગર ખુશીદ નીકલા શામકો મફકુંદ હએ,
રાતકો ગર માંદ નીકલા સુખલોકો નાબુદ હએ.
એક ગર આયા યાંહાં તો હએ રવાનાં દુસરા,
તીસપ બી પહેલેહી સા હએ વોહ દીવાના દુસરા.
હાલ દુનીયાકા હુવા માઅલુમ જબ મુઝકો બુરા,
તો લીખી મએને ગજલ એક સુનીએગા ઇસકો જરા.

જીન્નોદી—ગજલ.

“ કયા યુલસીતાને દહરકે ”

પુરન—દારે કનાસે દીલકો ઉકાએગા યા નહી,
 મુલકે અદમ તુ જનકે બસાએગા યા નહી.—દારે.
 તુ ઇસ કદર નો હીસકે ફૂએલા રહા હએ પાઝી,
 પંજમે મૌતકે કબી આએગા યા નહી.—દારે.
 કયું જીતેજી હોતા નહી આકસાર તુ,
 આખોરકો આકમેભી તો જનએગા યા નહી.—દારે.
 દુનીયાકે કારોબારમે હી મર રહા હએ તુ,
 અહ્લાહસેભી દીલ તુ લગાએગા યા નહી.—દારે.
 રોજે અલસ્ત વાઅદા તુ કર આયા જીસકે સાત,
 ગાશીલ મુહ ઉસકોભીતો દીખાએગા યા નહી.—દારે.

[આના રાજ સાલીવાંનકા બરાએ મુલાકાતે
 ફરજંદ]

જીટલા—કુંમરી.

“ તીરદએકી પ્રીત કરે ન કોઈ ”

રાજા—

મેરે પૂત પ્યારે પુરન આ, તુઝે છાતીસે અપની છું મએ લગા.—મેરે.
 શમએ જમાલસે હએ તેરે રોશન, અંબેર ઘર યે સારા મેરા.—મેરે.
 માહાજ મુઝેહી નહી ચાહા તેરી, સારા હએ ઘર બલકે તુઝ પ શીદા.—મેરે.
 છોટી મેરી રાતી લોના સબસે પ્યારી, ઉસકોભી હરદમ હએ શૌકે તેરા.—મેરે.
 જા વોહ તેરે દરસકો તરસ ગઇ હએ, કલસે હએ બસકા હાલ ખુરા.—મેરે.
 ગર મેરી પરવા હો તુઝકો મેરા, જન ઇસ માસે ભી ઉસકો સીવા.—મેરે.

કાફી—હોરી.

“ રંગ ડારા મોહકો તુને રંગારી ”

પુરન—બજા લાઈગા હુકમ તેરા પીદર મએ,
 આંખોસે જાઈગા માદરકે ઘર મએ.—બજા.
 અગરએ હફીફી હએ યે મેરી માદર,
 બસે ઇસે સમજુંગા અફઝું મગર મએ.—બજા.

[અપને પીસર પુરન સે રાજ સાલીવાંનકા
 રખસત હોના.]

જાન્યોતી—જાગ્રેજી રાહા.

“બુવો પેલી અંબેલી”

માદર—દેખા તુને હાલત તેરે પીદરકી,
એકભી ન ઉસને મુઝપે નજર કીધી.
હરદમ નશીરત હએ લોનાકે ધરકી,
સહેના ગમ યે હમને કય તક હએ ! હએ ! હએ !

મજકુર રાહા.

પુરન—રશક કીસીકા નહી કરના અએ માદર,
હએકને અપના લાયા મુકુદદર.
તુમસેભી ઝોરોંકા હએ હાલ અવતર,
તુમને યે ધીઆંન કેસા લાએ લાએ લાએ.

અ એ ત .

માદર—અએર છોડા ધીઆંન યે હમને વ લેકીન અએ પીસર,
જાનેકો લોનાકે ધર જો કહે ગયા તેરા પીદર,
વાંહાંકા જાના મુઝસે કહે તુ કયા તુઝે મરગુઅ હએ?
પ્યારે ઉસકે ધર તો જાનેસે ન જાના ખુઅ હએ.

પુરન—દીનસે સદકે મુઝ પ તુમ હો, મએ શીદા હું જાનસે,
પર મએ દેર કીસ તરાહ સર આપકે ફરમાનસે.
ધસ લીયે તુમ આજકા દીન દીજીએ લીદનાહ રજા,
પારે દીગર હુકમ તોહું આપકા તો નાસજા.

કલીયાંન—ગજલ.

“દુલહન માંગે સવારન”

માદર—અગર યુંહી હએ તો અએ પ્યારે હમારે,
સીધારો સીધારો મએ સદકે તુમારે.—અગર.
વ લેકીન વાંહાં જાકે ખાના નહી કુછ,
મુઝે મક માઅલુમ હએ ઊસકે સારે.—અગર.
ખુદાકો તુમે સોંપવી હું સીધારો,
મગર જદદ તુમ આઓ વાપસ અએ પ્યારે.—અગર.

[જાનાં માંદરે પુરનકા.]

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

દીવાનખાના.

[સોલા સીન્ગાર કરકે ઘાખેલ હોના લોના
રાનીકા.]

જીલ્લા—રાજલ.

“સંખ્યાલો તેગે અઘ.”

લોના —હુસ્ન ખુશીદસા તેરા નો દીલઆરા ચમકા,
મીસલે માહતાબ મેરે બખ્ત કા તારા ચમકા.—હુસ્ન.
ખીરમને દીલકો મેરે આગ લગાધ પુરન,
આતશી રૂપસે તેરે વુને શરારા ચમકા.—હુસ્ન.
તીફલીમે આંદકા વુકડા વુમે ગો કહેતે થે સખ,
અબતો રૂપા બદરસેબી અફઝુ વુમારા ચમકા.—હુસ્ન.
શમઆર ધર મેરે તશીફ વુ લે આ જલદી,
ખાના તારીફ હુવા હમે મેરા સારા ચમકા.—હુસ્ન.

[બરાએ મુલાકાતે લોના પુરનકા ધજહાર
હોના ઓરે ઊસ રાનીકા જમાલે પુરન
દેખકર નીસાર હોના.]

ખમાચ—કુંઝરી.

“દરસન ખીન અંખીયાં.”

પુરન ——માદર કહેા મુઝે કયું યાદ કીયે,
યાદ કીયે મુઝે શાદ કીયે.—માદર.
આંખોસે લાઊંગા વોહ બજા મએ,
વુમને નો કુછ ધરશાદ કીયે.—માદર.

જીન્નોટી—કુંભરી.

“એકરે જાતી મારા તોરા.”

લોના—અએ મરે પ્યારે મએ સદેકે તુમારે,
સદેકે તુમારે મએ હું સદેકે તુમારે.—અએ.
માદર ન કહેના મુઝે અપસે તુમને,
દરજે હંએ કુછ ઝૈર હમારે રે.—મએ હું.
બ એ ત .

પુરન—સબબ હસકા કહેા જલદી યે કહેનેસે શક આપા હએ,
કે દરજ કૈનસા માદરસે બહડકે તુમને પાયા હયે.

લોના—મએ તુઝસે કહેતી હું યે બાત તુ હસકા ખુલાસા કર,
નયા રખ્યા લીબાસ હો ઝૈર પુરાના પહેને કોઈ ગર?

પુરન—નયા કપડા મયેરસર હો કે ગર પહેને પુરાના હયે,
વોહ આહમક હયે, ગધા હએ, ઉલ્હુ હએ, ખેશક દીવાના હયે,

ખીલાવલ—કુંભરી.

“આવો પીતમ આવો પીતમ.”

લોના—

સચ હયે પ્યારે, સચ હયે પ્યારે, કહેના તુમારા સચ હયે રે,
સમઝે ખુબ હમ દીલમે હમારે, કહેના તુમારા સચ હયે રે.—સચ.
કપડા પુરાના આપકા વાલીદ, ઝૈર નયે હો લીબાસ તુમ,
છોડ ઉસે જી તુમ પ નીસારે, કહેના તુમારા સચ હયે રે.—સચ.
અપેશો અશરતમે તુમ હમ અબ, મીલકે ઉમ ગુજારેંગે,
તુમ હો હમારે, હમ હંયે તુમારે, કહેના તુમારા સચ હયે રે.—સચ.
આઓ ગલેસે તુમકો લગાકે, શૈકુકો અપને મીરાજ મએ,
અરમાં પુરે હાં તા મરે સારે, કહેના તુમારા સચ હયે રે.—સચ.

સીં ધ ડા .

“બજન લાગી બંસરી.”

પુરન—હટો, હટો, નાહી ઝૈસી માસે બાત કરો.—હટો હટો.

પ્રતકી પ્રીત કરો માસે મૈયા,

હવસ અપની તુમ અપને હાત કરો.—હટો હટો.

જાંજોટી—કુંભરી.

“મારે રાધાને બાંન્સી.”

લોના—મત કર બનિકાર મુઝસે અએ જાની,
મએંતો દીનસે તેરી હું દીવાની.—મત.
વાસીલ નહી હોગા મુઝસે અગર તુ,
તો કાંહાં મેરી ફેર જાંગાની.—મએં.

આસાવરી—રાજાલ.

“એક આ જા નજર.”

પુરન—પહેલે હયે રામચંદ્રસે ભગવાનકી કસમ,
બઆદ ઉસકે માહાપીર હનુમાનકી કસમ.—પહેલે.
પીરમાકી હયે કસમ મુઝે, ઐર શીવકી કસમ,
રાધાકી ઐર કનહીયાસે જાશાનકી કસમ.—પહેલે.
નરસીંગકી કસમ હયે, કસમ પરસરામકી,
તીરસુજકી કસમ હયે, બનુશ્યાનકી કસમ.—પહેલે.
જનહાર મએં મીલુંગા અએ માદર ન આપસે,
મેરે પીદરકી ખાતા હું મએં જાનકી કસમ.—પહેલે.

કાલીંગડા—કુંભરી.

“છોરી બહમંનકી.”

લોના—માન પુરન તુ, માન પુરન તુ,
વર્ના તેરા બહેગા. લહુ.—માન.
શોર કરંગી મએં કે ડાલા તુને મુઝપર હાત,
વર્ન જો મએં કહેતી હું સુન લે તુ વોહ બાત.—માન.
ગર સુનેગા આપ તેરા લેગા તેરી જાન,
જાન ગઈ તો કૌન ફેર કીસકા અએ નાદાન.—માન.

જીહલા—જાંજોટી.

“બ મેહરે ખાલીક બયાંત કર તુ”

પુરન—

યે બાહરે આલમમે જાંગી અયે બશર હયે મીસલે દુઆબ અપની,
અજલકી એક રાજ મૌજ હસતી, કરંગી બેશક ખરાબ અપની.—યે.

તુ ચાર દીનકે સફરકો આ કર; મચા રહા ફેસે ફેસે યાંહાં શર,
હયે બના કલ યાકે પરસુ ધંજાત, કયું જોતા હયે બેહીજાવ અપની—યે.
વોહ કાંમ કર જીસે નામ તેરા, જમાના નેકીસે યાદ રખે,
જુરાઇ કરકે અરે ઓ બલીમ ન કર તુ મીટી ખરાબ અપની.—યે.
ફીરે અગર હલકે પરભી ખંજર, મગર યે રખીયેગા યાદ માદર,
બીગાડુંગા મએ નીયત તો હરગીજ નહી અએ આલી જનાવ અપની.—યે.

બ એ ત .

લોના—દેખ સુત લે બાત મેરી માન જા ઓ નાખકાર,
મુક્તમે વરનાં અભી નાહકે તુ હો જામેગા ખવાર.

પુરત—ફલ હું, ખરબાદ હું, મયે ખવાર હું, શીન્નાર હું,
પર જુરાઇપર તો આમાદ નહી જીનહાર હું.

લોના—મેરી માનતાહી નહી તુ જો બાત,
તો કરતી હું મયે શોર ઓ બદસીકાત.

[લોનાકા દામને પુરત પકડ કર શોર ગુજ
મચાનાં.]

મેરે જીસ્મ પર ડાલકે હાથ તુ,
કાંહાં ભાગ જતા હયે ઓ જીસ્ત ખુ!
અરે દોડો, દોડો, યાંહાં જદ આઓ,
મેરી આખર જાતી હયે કોઈ બચાઓ.

[રાજા સાલીવાંનકા ગભરાએ હુવે આહલેકારેંકે
• હમરાહ આનાં.]

જીન્જોટી.

“ ગમમે હુસેનકે સાફી.”

રાજા—અયે પીયારી મેરી લોના તુએ કીસને સતાયા,
વોહ કોન હયે દુનીયામે જીસે જીના ન ભાયા.

લોના—માહારાજ કહું કયા યે તો લડકા હયે દીવાના,
કુછ મરતયા માદરકા નહી ઇસને હયે જના.
બેબીક મેરે જીસ્મ પ હાત ઇસને હયે ડાલા,
મુહ આહતાયા સાત મેરે કરને યે કાલા.

બ એ ત .

રાજા——ઓ મુજી મયેં કરેં સીના તેરા ચાક,
નજર માદરપે બદ અપની ઓ નાપાક.
યે ફાસીકુંકો કરો તુમ ફયેદ જા કર,
નહી મેરા પીસર હયે યે બદઅખતર.

પુરન——સુનો મેરીબી તો—

રાજા——બસ જદ લે જાઓ,
ન કાલા મુહ મુઝે અબ ઇસકા દીખલાઓ.
[ગીરફતાર કરકે લેજના આહલેકારેંકા
પુરનકો જીન્દાનમે.]

લોના——કહું કયા હું બહોત દીલગીર અફસોસ !
પીસર પર મે મેરે તાઅજીર અફસોસ !
માહારાજ બક્ષ દો ઉસકી ખતા તુમ,
મેરે પર ઇતની કીન્હેગા અતા તુમ.
હયે બસ એકહી વોહ નુરૂલ અયેન અપના,
ખીન ઉસકે પાયે દીલ કયું અયેન અપના?

રાજા——જાઆદા ઇસમે કર રાની ન તુ ઇસરાર,
નહી હયે અફવ કે ફાખીલ વોહ મુરદાર.

લોના——નહી હયે અફવ કે વોહ ગરચે ફાખીલ,
મગર હું બેટેપર મએ અપને માઈલ.
જાઆદા હયે મુઝે વોહ જાનસેબી,
બગાએર ઉસકે મુઝે કય અયેન હોગી.
રેહા ઉસકો મએ ખુદ જા કર કરંગી,
વગર ન પહેલે મએ જાસકે મરંગી.

[દીવાને વાર રાહી હોના લોનાકા.]

કાફી—હોરી.

“પનહારન તીર દીન્હે રી”

રાજા——ઐરતકી હયે જાત ભાતી,
ચાલ ઐર ખાત ભાતી.—ઐરત.

ઉસને જુરાઈ કીધી ઐર નેકી ઉસકે,
કરતી હયે પે સાત ભાલી.—ઐરત.
કયા લોના રાંતી નેક નીયતકી,
લગી હયે ધરે હાત ભાલી.—ઐરત.

[જના રાજ સાબીવાંનકા.]

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

કુચેદ ખાના.

[પા બ જાગરો તોફ બ યુદ્ધ કીપે હુવે
દીખવાઈ દેના પુરતકા.]

જાંગોટી—રાજલ.

“કહીયો સખા સનમસે”

પુરન—મુઝસા કોઈ જોહાંમે પીમારે ગમ ન હોગા,
ઐયુબકોભી ઐસા આજરે ગમ ન હોગા.—મુઝસા.
દીખવાઈ ગમને જૈસી અપની મુઝે તજલી,
ઐસા કીસીકો હરગીજ દીદારે ગમ ન હોગા.—મુઝસા.
ગમમે મળ જો આયા શાદીમે વોહ ન પાયા,
તા હથ મેરેસે અબ હનકારે ગમ ન હોગા.—મુઝસા.
કલ થા મહેલમે શાદાં આજ હયે નસીબ જાંનાં,
હતનાભી જદદ કોઈ દીલદારે ગમ ન હોગા.—મુઝસા.

[હજાર હોકર પોશીદા હોના માદરકા.]

માદર—કયું આતી હયે ફેર લોના યાંહાં ખેસવા,
કયા કરતી હયે ફેર દેખું છુપકે જરા.

[લોનાકા આન કર રેહા કરના પુરનકો.]

જીલ્લા ખરહુંન્સ—હું મરી.

“પીપાકે ચીત્રવન પીતમ પ્યારે”

લોના—કરકે જીદ તુને અએ મેરે પ્યારે,
રંજો અલમ મે પાયા હએ.—કરકે.
અબલી સમજ માન કહેના હમારા,
તા હો રેહાઈ અએ માહાપારા.
વરલ મેરા કર લે તુ ગવારા,
ધીયાન તુઝે કયા સમાયા હએ.—કરકે.

જીલ્લા—ખરહુંન્સ.

“ખબર લે રે મસીહા”

પુરન—નહી હું વાહ જો તેરી ખાત માને,
લગી હએ કયું તુ બેકસકો સતાને.—નહી.
તેરી સુરતસેલી હું મએ તો ખેન્નર,
કયું આઈ ફેર તુ કાલા મુહ દીખાને.—નહી.
ફરીફતે કરતે હએ તેરે પ લાઆનત,
અએ કહેયા તુઝકો રાંદા હએ ખુદાને.—નહી.
મએ બેટા તુ હએ મા કુછતો હયા કર,
મેરેસે આહાલી હએ હજી ગીઠાને.—નહી.

બ એ ત .

લોના—સુનાતા હએ તુ કયા ઓ નાસજાઈ,
સમજ તુ બસ અજલ અબ તેરી આઈ.

પુરન—અજલ આઈ તો હું મરને પ તૈયાર,
નહી પર તુઝસે મીલકે હું યુંનાહગાર.

લોના—અરે દૌદો સીપાહી જલ્દ આઓ,
મુંબ બદ મસ્ત હો બેડો પહેનાઓ.

[લોનાકા શૌર મચાના ઐર દરબાનકા આના.]

દરબારી—કહો ફેર હસને રાનીજી કીયા કયા,
જો તુમને બસ તરાહસે ઐર ચીખા.

[દાખેલ લોના આહલોકારૌંકે હમરાહ રાજા
સાલીવાંતકે.]

લોના—મુવે પર મેહેર કરકે કીધી રેહાઈ,
તો ફેર લીપટા મુઝે યે ના સગતાઈ.

રાજા—કયા ફેર લીપટા તુઝે મુજી બદઅતવાર,
ન હોગા ઐસા દુનીયામે યુનાહગાર.
અબ્બ હસકે વાસતે યેહી સગત હયે,
જો બાહેર શહેરકે અંધા કુવા હયે.
સે જલકે ઉસમે હસકો ઝાલ દો તુમ,
કરો બદકારકા બસ નામહી યુમ.

[ગીરફતાગ કરના આહલેકારેંકા પુરનકો
આર માદરકા આનકે રોકના.]

ગારા જીહલા—હું મરી.

“અજી ખીયાં લે ગઈ.”

માદર—નાહી મારે પુત પર સીતમ કરો, સીતમગરો.—નાહી.
નાજુક મહોડત હો કાહે બહીયાં,
હયે યે નોજવાંન દુક કરમ કરો, સીતમગરો.—નાહી.
નીરદાસ પર ખેસવાકા હયે ખોહતાન,
જો જુઠ ખાત હો તો સર ફલમ કરો, સીતમગરો.—નાહી.

“એક ચતર નાર”

રાજા—દેખ સમઝ માન મત દે તુ જાન,
કર ઐસા ધીયાંન મત યો બદયુમાન,
નહી હરસી શાંન તેરી હયે ખેહમાન.—દેખ.
તુ અયે ગંદા દહન, કેસે કેસે સુખન,
કહેલી હયે હસે, સુવા યે તેરા બીસર,
માદર પ નજર તેરી યો ખેહમાન.—દેખ.

ઢસ—હું મરી.

“ચાહે સૈયાં માર ઝારો.”

પુરન—નાહી મૈયા ખોલો કજી ખવારી મારી હોગી,
ખવારી મારી હોગી દીલ આજારી મારી હોગી.—નાહી.

નીરઅપરાધ પર અપરાધ રાખે,
ખાત ખુલી હથમે યે સારી મારી હોગી.—તાહી.

અએ ત.

રાજા—લીયે અબ તલક કયું હસે તુમ ખડે હો,
કુવેમે હસે જલદ લે જલકે ઝાલો.

[લિજ્જતા આહલેકારૈંકા પુરનકો ઝૈર
સાલીવાંનકા દામન પકડકર ગીરયાએ
જારી કરના માદરકા.]

સીંધ—ભએરવી.

“મરતા હું તેરે હીજમે.”

માદર—દે બહરે ખુદા રાજા મુઝે મેરા પીસર દે,
દામન દુરે મકુમુલસે જલદી મેરા ભર દે.—દે બહરે.
યે બિસવાકા મક્ર હએ ઉસકી નહી તકસીર,
આહોતો યે બરબાદ તુઝેની અબી કર દે.—દે બહરે.
ઐસાબી નહી જુલમ કોષ કરતા હએ જાલીમ,
કુછ પોરે ખુદકોબી જગે દીલમે બશર દે.—દે બહરે.
મએ રા રહી હું ઝૈર તુઝે આતા નહી હએ રહમ,
દે મેરા પીસર મુઝ મેરા લખતે જીગર દે.—દે બહરે.

સારંગ—રાજા.

“તુમ અપની વસ્તમે મરતકા બીમાર.”

રાજા—તુઝકોબી કુછ સજા અગી મક્રાર કીજયે,
અયે આહલેકારો ઇસકો ગીરફતાર કીજયે.—તુઝકો.
પહેલે તો લો લીબામ યે સારા ઉતાર તુમ,
ફેર ખુબ તરહસે હસે સંગસાર કીજયે.—તુઝકો.
બાઅદ ઉસકે મેરે મુલકસે દેના નીકાલ તુમ,
તો કુછ કહા હયે મએને વોહી કાર કીજયે.—તુઝકો.

[ગીરફતાર કરના આહલેકારૈંકા માદરકા.]

તમામ હુવા બાબ પહેલા

બાબ દુસરા—ચરદા પહેલા.

જંગલ.

[એક કુવેડે ફરીબ છુકે ધલાહી કરતે હુવે
જોગીયોંકા આના.]

જીલ્લા—રાજલ.

“ મએને મોહન સંગ પ્રીત.”

સખ જોગી—હો બેદાર સોયા બહોત અએ બચર તુ,
હુવા વાઅદા પુરા ચલ અબ અપને ઘર તુ.—હો બેદાર.
કીરાએકે ઘરસી સમઝ લે પે દુનીયા,
ન અપના મકાં જાન અએ બેખબર તુ,
નીકાલેગા જબ ઘરસે હસ ઘરકા માલેક,
તો એક પત્ર નહી કર સફેગા યુજર તુ.—હો બેદાર.
પે દુનીયાકે જગડેમે કહું મર રહા હએ,
વોહ સાહેબસે કયા આયા પપેમાન કર તુ,
જકા વાઅદેકી તુઝસે વોહ આહેગા જબ,
નદામતસે ફેસા જુકાએગા સર તુ.—હો બેદાર.
તુ દો દીનકો આયા યાંહાં અએ મુસાફર,
યુતાહોકી ભારી ન લે ગઠડી સર તુ,
અરે રાહમે મોજસે દબ મરેગા,
જરા દુરકી સોંચ હએ આફીલ અગર તુ.—હો બેદાર.
હો મનસુરસા આપ અપનેસે બેખુદ,
ખુદાઈ ન શીરઝાનસી ભુટી કર તુ,
ખુદાસે અગર મીલના હો તુઝકો મંજુર,
તો મરનેકે પહેલે અએ ધનસાંન મર તુ.—હો બેદાર.

પાહાડી—જાન્નેટી (ધંત્રેજી રાહ.)

“આ લુસીનીલ.”

સખ થેલે—આદેસ સાંધ આદેસ,

ગુરુ—કદ્યાણ હો.

સખ થેલે—આદેસ,

ગુરુ—ચલો તુમ ઊસકી રાહ પર લીયે હો જીસકા મેસ.—આદેસ.

૧—થેલા—કરં મએ માહારાજ ભોજન,

૨—,,—લાઈ ભર મએ નીર.

૩—,,—મએ ભીક્ષાકો જાઈ,

ગુરુ—અપેઠતે યાંહાં ફફીર.—આદેસ.

[ગુરુકા અએઠના ઐર થેલોંકા કુવેસે પાની
નીકાલના પુરનકાડોલકી રસસી પકડ લેના
ઐર જોગીયોંકા ધભરાના.]

સીંધ ડા.

“ઝાડત મુખકો રાજ.”

સખ થેલે—કુવેમે હએ શયેતાંન, સાંધજી કુવેમે હયે શયેતાંન.—કુવેમે.

દોડો ગુરુજી યે જીત વર્તી લેગા હમારી જાન.—સાંધજી.

ડોલકી રસસી ઊસને પકડી અચાવે અખ ભગવાન.—સાંધજી.

[ગુરુકા ડોલ ખીંચનેમે થેલોંકા મદદ કરના.]

ગુરુજી—ડરતે હો કધું હું સરપે તુમારે, ખીંચ લો આ નાદાન.—સાંધજી.

[જોગીયોંકા જોર આજમાધ ઐર પુરનકી
રનુમાધ.]

જાન્નેટી—હુંમરી.

“બંસી બાજી સો મારા.”

ગુરુજી—તોહ રહેના યે કુવેકા માનવ કૈસા બાપારે,

જલમે મજરયા જલકી રહત.—તોહ.

કૌન પીતા હએ, કૌન હએ માતા,

પુત કીસકા હએ તુ ઐર કીસકા હએ તુ બપારે.—જલમે.

બ એ ત.

પુરન—અએ સાંઘ મેરા તુમપે રોશન હયે હાલ,
બયાં કરનેસે મુઝકો હોગા મલાલ.
ન પુરસીશ કરે આર મુઝે નોગ દે,
યે દો આલમકા દીલસે મીઠા સોગ દો.

ગુરુ—યે રાહે ફક્તે રખના કદમ આસાં નહી બેઠા,
કભી પાતા હએ રાહત હસમેતો ઈતસાં નહી બેઠા.

બ મ સા.

પુરન—રખુંગા મએ ન હસ દુનીયાકે કોઈ કામસે મતલબ,
ન પરવા અએશકી મુઝકો ન હએ આલમસે મતલબ.
ગુરુ અબ નહી મુઝકો ખીયાલે ખામસે મતલબ,
ન રાહતકી ગરજ મુઝકો ન હએ આરામસે મતલબ,
ફક્ત અહલાકેહી અબતો હએ બસ નામસે મતલબ.

છ દેલા.

“પીતી પીતી પ્રેમ આનંદ.”

સખ જોગી-કાહે કાહે છયા તુ જલાવે,
નોગ હમસે આજહી પાવે ર.—કાહે.

ગુરુ—તીન સાલ તકકા જોગી હો કર,
સખ જોગી-રાજ જગકા તુ તો કહાવે ર.—કાહે.

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

જંગલ.

[મિકરાશી કરતે હવે બહાલે ખરાબ દાખેલ
હોના માદરકા.]

કાફી—ગરબા.

“કુંવરી કુંવર માહારા લાડકા.”

માદર—અએન નહી મએને પાછ જરા, જબસે ગયા મેરા લાલ,
ઓ મુજ રાગ છતે તુને કીયા મુરદેસા હાલ.—અએન.

ગોર મુખડે પર સખજ આગાજ, દુલસે ઊસકે ગાલ,
તાજાં વોહ શુચ્છતા હવા, કયું કર હવા પાયેમાલ.—ચએ'ન.
મેરી ખબર વોહ તો લેતા નહી, જાતી નહી મેરી જાન,
કૈસી મુસીબત ઝાલા વુને, મુઝ પ યો આસમાન.—ચએ'ન.
દુનીયાંમે કૈસા મીલેગા મુઝે, આ કર અપે નુરે ચએ'ન,
મૌતબી આતી નહી હાએ! હાએ! કબ તક રહું બેચએ'ન.—ચએ'ન.
જાનકર ખસાજી વીરાના કોષ, ઊસી જાએ મર રહું,
ખુદકે સીવા કૌન સુને મેરી, મએ ઉસીસે કહું.—ચએ'ન.

ખાખ દુસરા—પરદા તીસરા.

મ દેલ.

[ખારાદરીમે સહેલીયોકે સાથ મુંદરાકા આના.]

પાહાડી જાન્જોટી—કુંમરી.

“નથી નીદા માતી.”

સહેલીયાં—કયા વુઝે રામ હએ યો રાંતી મુંદરા,
રાજઝોંસી તેરી શાન હએ.—કયા.
શાહકા ખજાના તેરી મીલકસે તો,
બેશક કમ હએ યો રાંતી મુંદરા.—કયા.
કયા હએ મુજાકા ગર કુનમેમે,
તેરાહી દમ હએ યો રાંતી મુંદરા.—કયા.

જાન્જોટી—રાજલ.

“ગાલ એક બ એક જો હવાં.”

મુંદરા—

માલો જર બહોત હએ મગર મુઝે જાંદગીકા આતા મજા નહી,
કૈસી દીલજો હો ચએ'ન એકની ખવેશોસે હમારે રહા નહી.—માલો.

ન તો સર પ બાલીદ હમારા હએ, ન તો બાલિદાકા સહારા હએ,
ન હએ ભાઈ મેરા ન હએ બહેન, કરેં કીસ તરાહ મએ બ્રુકા નહી.—માલો.
ન તો અપ તત્તક મએને શાદી કીમ, ન કીસીકો જાએ અપને દાનમે દી,
ન તો એક દીન અએતસે રહી, મુઝસા પર અતમ દુસરા નહીં.—માલો.

[જોગીકે લીવાસમે પુરતકા ઈજદાર હોતા.]

પીલુ—હુંમરી.

“અજ દેસ છાંડ ચલે પરદેસી”

પુરત—તજ હમને દુનીયા તજે સંસાર,
તજે સંસાર તજે સંસાર.—તજ હમને.
કાયાકો તોડે માયાકો છોડે,
તેરે કારત સખ અએ યાર.—તજ હમને.
અહલલક! માહ રે તુ બીક્ષા,
જુકસે હમ તા આધાર.—તજ હમને.

[હાર કિતારકે બતોર ખએગતકે દેતા મુંદરા
ભગતકો ઝોર ભગતકા ઈનકાર.]

કાફી—હુંમરી.

“બુલાવ ડારી આંખોમે.”

મુંદરા—લોપે લાઅયો હીરે કા તુમ હાર સાધુ સો મે હાર સાધુ,
અએ દાતાર સાધુ.—લો વ.
લાએ ખરચ મે તુમ ઈસકો . બુસબાં,
અસીસ દીજે હરબાર સાધુ.—લો મે.

ખનાંચ—હુંમરી.

“કહત હું તોહિકો વોહ મુન લે ઓ હર”

પુરત—જવાબીર માઈ મોહિસે રખતા તુ દુર,
ઈસકી પીતમે સાધુ ફુંસાતા.
જોગ પર હો ઊસકે ધર.—જવાબીર.

જોડી માયા જોડી કાયા જોડા સખ સંસાર,
જોડી ચીજકે કારન સાચે કાહેકા હોવેંગે ખવાર.—જવાહીર.
નાપાક દુનીયાકે કબી કુતે હોતે નહીં હંચે ફકીર,
હસસેહી અચે નાંદાં સાકીને અર્થેયરી હંચે ફકીર.—જવાહીર.

[પુરનકા હુસ્ને ખુદા દાદ દેખકર સુંદરાકા
માઘજ હોજના ઐર ખારદરીસે નીચે
ઉતર આના.]

જીટલા—કુંભરી

“પીયા કે આંતરન પીતમ ખારે”

સુંદરા—જૈસાકે તેરા મુખડા હચે ખ્યાગ,
વૈસી હંચે બતીયાંબી ખ્યારી ર.—જૈસાકે.
માથેકા તારા ચમક રહા હચે,
મુખડે પે રાજ ઝમક રહા હચે.
ખુનીકા કુલ મહક રહા હચે,
મોહેતી મોહે પ ડારી ર.—જૈસાકે.
હચે કોઇ ખાંદાની વુ અચે સહયાં,
ખારે કેસા બના હચે ગોસહયાં.
કહે હાલ મોસે મચે હો તોરી રહી યાંદાં,
તોરી પીતને મોહેકો મારી ર.—જૈસાકે.

ભયેરવી—કુંભરી.

“કહાં પાજી કહાં પાજી યાર.”

પુરન—નાહી દુનીયાસે હચે મોહે કાજ.—નાહી.
હરકી દયાસે નોગી બના ફું,
જાંડકે મચે અપનાં રાજ ર.—નાહી.
ભલા હો ભલા માઘ આનંદ કર વુ,
સખહી રહે તોરા સાજ ર.—નાહી.

[ભગતજીકા જનને ચહાના ઐર સુંદરાકા
રોકકર મનાના.]

કાલી ગડા—હું મરી.

“મએંતો રાહાજી ભુક્ષી સધયાં”

સુંદરા—મએંતો જાને ન દુંગી ગોસધયાં.—મએંતો.

મન મારા જૈસા લે બીયો વુને,
 હુંહી પકડ મારી બહીયાં.—મએંતો.
 યા તો વુ રહે યા મોહે લે ચલ,
 દોનુ રહે એક ઇધયાં.—મએંતો.
 મારા કોઈ ખવેશી હએ ન અકારીય,
 સખજી હએ જાને ગધયાં.—મએંતો.
 ધન મન તન તોપે વારી દીયો હએ,
 તોરી હમ હોકે રહીયાં.—મએંતો.

જાંજોટી—ગત. (ધંમેજી.)

પુરન—

જોગીજી કયા મીત હએ, જોગી કીસકા મીત હએ,
 ખીયાન કીસકા રાખે વોહ, જસકો હરકી ચીત હએ.—જોગીજી.
 જસને દુનીયા છોડ દી, મીતજી બાજી જીત લીધી,
 જીત હએ પ્રેર જીત હએ, જોગી કીસકા મીત હએ.—જોગીજી.
 જોગકા હએ સોગ નામ, સોગસે કયા હએ વુમકો કામ,
 અપની નીરાલી ચીત હએ, જોગી કીસકા મીત હએ.—જોગીજી.

કાફી—રાજસ.

“કીસ ગજબ કીયી.”

સુંદરા—તેરે મીત જીનેકી મએં અએ ગુમેમુલજાર નહી,
 કરકે ઈનકાર મેરા કર વુ મુઝે ખવાર નહી.—તેરે.
 ગરબે જનનતસા હએ અએ ગએરતે હુર અપના મકાં,
 વુ નહી હોવેતો દોઝખસે કમ અએ ચાર નહી.—તેરે.
 અએ મેરે સીમી બદન વરલ હુવા તેરાતો બસ,
 સારી દૌલત કો મેરે લગતી કધું અંગાર નહી.—તેરે.
 આજસે હમનેબી દુનીયાકો દીયે ખ્યારે તલાક,
 કાળીયે બસતગીએ દીત હએ યે સુરદાર નહી.—તેરે.

परहुंस—राजल. (हारसी.)

“हमशम मनम शीतादा.”

पुरन—

अये शमया अज वीलाये तो परवाना गस्त अम,
 दीदम इये तो खुं परी दीवाना गस्त अम.—अये.
 जुदम जुदा परस्तो शुदम अमनु जुत परस्त,
 तारीक ने काअया साके ने जुतपाना गस्त अम.—अये.
 अये बाहारे हुस करदी मरा आशनाये जुद,
 परयंदे मन अज हमा बेगाना गस्त अम.—अये.
 मशम मरा न बादये वसतत अये मस्ते नज,
 मन अजमये वीलायेतो मसताना गस्त अम.—अये.

[अजलगीर होना सुंदरासे पुरनका और
 अकामेक जमीनसे उरका निकल आना.]

३ आर्ह.

गुह—क्या जजमे हरक सोजने दुनीयासे रीत गया,
 पुरन जुदाके छोडके कांहां तेरा दील गया !
 गर बाअद इकके सगे दुनीया हुवा इकीर,
 कमजगत पाकलेके पलीदांम मील गया !

पुरन—माहाराज अक्ष कीलये मुअसे हुवा कुसुर,
 हरगोज न आहुं आवे नो शीतदैससेली हर.

[उरका पुरनको नसीहत करके जाना पुरनका
 वहांसे राखी होने अखाना और सुंदराका
 दामन पकडकर मनाना,]

छेदला—हुंमरी.

“सधयां भासे नयेनवा लगा”

सुंदरा—धारे भासे मुअ का इरीवत हाये.—धारे.
 बोला सननवा बोला रे बोला,
 हुं मये मनावत हाये.—धारे.

કલીયાંન—હુંમરી.

“છલ્લા હમારા યાદ રખના”

પુરન—ઉઠાણો દીન તુમ, હયે અપની રખસત,
અયે પાક અસમત. હયે અપની રખસત.—ઉઠાણો.
તીન સાલ તકકા યે જોગ હયે અપના,
વાંહાં તક હમસે, અયે ધ્યાયી તુમને,
ન રખના ડિલકત, હયે અપની રખસત.—ઉઠાણો.

[પુરનકા હાત છુડાકર ફાર હોના ઐર
સુંદરાકા જમીનપર ગીરકર બેકાર હોના]

જીડણા—હુંમરી.

“શમઆ સીકત મયેં સાચી રાત”

સુંદરા—જાનાહી યા તો હલક પ મેરે,
રખકે ન કયું તતવાર ગયા.
મૈતસે મરના ગવારા યા ફાવીન,
બે મૈત કયું મુઝે માર ગયા.—જાનાહી.
હુંડુંગી પુઝકો મયેં બન બન,
અયે યુત તેરા કાંહાં હયે ચમત.
દીયા મુઝકો પતાબી ન ગુનઆદહન,
કાંહાં તું અમે યુઝે યુઝતાર ગયા.—જાનાહી.
હીજમે તેરે ગર મયેં મરુંગી,
અપને કફનકો ચાક કહેંગો.
પકડુંગી ઉડકે મયેં તેરા દામત,
ગર તુ મુઝે મજાર ગયા.—જાનાહી.
યે મહેતકો મયેં અગ લગાઈ,
જીરમ પર અપને બચુત રમાઈ.
હુંડને મયેં વોહ મસીહાકો જાઈ,
જો મુઝે કર બીમાર ગયા.—જાનાહી.

[અરક બાચી કરતે કરતે સુંદરાકા જાના.]

બાબ દુસરા—પરદા ચોથા.

દીવા ન ખાના.

[સાલીવન રાજકા નાખીના હોકર આહલે-
કારેકિ સાચ આના.]

બ એ ત .

રાજા —આહ ! અફસોસ પુરન ઓ મેરે પીસર,
કીયા જુલમ તુઝ પર ઓ લખતે જીગર.
ઓ નાપાક સોના ઓ રાતી પલીદ,
સદા હો તેરે પર અજાબે શદીદ.
અરે દાડો અએ આહલેકારો શીતાબ,
કીયા હએ મેરે પર ખુદાને અજાબ.

દરબારી—અએ હજરત હુવા કયા ખયાં કીજીયે,
શીતાબ અપનાં અબ રાજ કહે દીજીયે.

જીંડા આસાવરી—લાવની.

“ મેરી કયા હો ગઈ.”

રાજા —મુઝે જુલમને મેરે ખવાર કીયા હએ યે ઉસકી સજા,
પીસર પર કીબ હએ જફા.—મુઝે.

ઢાહરા { અભી એક ખવાંખમે જોગી મેરે આયાથા જીતૌફીર,
લગા વોહ મેરેસે કહેને, રાજખતી ખીંચ કર શમશીર.
પીસર પર રંડીકે કહેનેસે, કીબ તુને જફા ખીતીર,
ગુર પુરનકે હએ દેવંગે હમ ઉસકી તુઝે તાઅજીર.

મુઝે અંધા ઉસને કીયા મેરે મુંહપર હાત ફીરા.—પીસર.

ઢાહરા { લગા ડેર કહેને લોનાકે ગલે પર ડેર દે તકવાર,
ઝૈર ઉસકે ખુનસે કર ગુસ્સ ગર ખીનાઈ હો દરકાર.
મુલાજ હસકે સીવા આંખિંકા તેરી અબ નહી જીનહાર,
પકડ કર લાઓ હોયે જીસ જગે પર રાતી વોહ મુરદાર.

મુઝે ખુનસે ઉસકે નહેલાઓ, તા મુઝકો હોયે શીફા.—પીસર.

સાહુર { ઝો પુરન ખેરા તેરે પર, કીયા કયા કયા સીતમ મએને,
તેરી માદરકોભી પ્યારે, દીયા રંજો અલમ મએને.
સગા ઉમ જીવનકી પાઈ, હએ પ્યારે એકદમ મએને,
એજ લોન, સે હું ઉસકા, યે ખાઈ હએ કુસમ મએને.
કરે કંલ ઉસે શીતલાલ, ચેહી હયે ઉસકી સગા.—પીસર.
[જના આહવેકારેકે હમરાહ સાલીવાંનકા.]

આખ દુસરા—પરદા પાંચવા.

જ ગ લ .

[મિકરાશી કરતે હુવે માદરકા આના.]

ભયે રતી—મુરતે જાદ.

“મએ કયું કે જીવુંગી હએ પડી મુઝપે યે આઈત”

માદર—અફસોસ મેરે ખાગકા યુજ હો ગયા પામાલ,
હએ હએ વોહ મેરા લાઅત.—અફસોસ.
ખીત ઉસકેયે એકસકા હુવા કૈસા તખાહ હાલ,
હએ હએ વોહ મેરા લાઅત.—અફસોસ.
જીસ કુઝમે વોહ સોખા વાંહાં મુઝકોભી સોજા દો,
લીલાહ અએ લોગો.
ખેદમ કીયા ઇસ ચર્જને મેરે પ સીતમ ડાલ,
હએ હએ વોહ મેરા લાઅત.—અફસોસ.
કયા મૈતકોભી મૈત હએ આઈ યા હયે રંજુર,
જો મુઝસે હએ વોહ દુર.
આ જાએ તો દે તનસે મેરે જી કી બલા ટાલ,
હએ હએ વોહ મેરા લાઅત.—અફસોસ,
કયું મોઝ ગઈ બચચેકી મેરે આંદસી મુરત,

વાહ બોલીસી મુરત.
મીઠીકે હવાયે કીયા હયે મયેને ઉને પાલ,
હયે હયે વાહ મેરા લાગ્યત.—અફસોસ.

[જોગત હોકર તન્નાથે વારમે આના સુંદરાકા.]

સારંગ—રાજત..

“દીલ મેરા જસને લે ગયા ઉસકા પતા નહી.”

સુંદરા—હયે પાસ અમ બહોતહી મેરે પેકરાર દીલ,
આ જાએ આપ અગર તો કરે મયે નીસાર દીલ.—હયે.
મયેને કહી કે લે લો મેરા દીલ તો બોલ ઉડે,
કુચેમે મેરે એસે પડે હયે હજાર દીલ.—હયે.
ગુનએસા દીલ શુગુફતા હો કેસા અયે રશકે ગુલ,
જામ તક ન બાગે વસ્ત્રકી દેએ બહાર દીલ.—હયે.
એક લુલ્કી નજર પ બી લેતા નહી હયે પુ,
ઈસ બોલ પર બી સસતા નહી કયા અયે વાર દીલ.—હયે.
એક જુલ્ફો એક આંખો એક લખકો રૂખો એક,
રૌનક કાંહાંસે આરોઝો હમ દેંગે આર દીલ.—હયે.

કાફી—હુંમરી.

“કનઈયા જરા બનસી.”

માદર—ઓ બેથ કેસી નોંદ પુઝે આઈ રે,
હો મોરી લેતા નહી હયે ખમર.—ઓ બેથ.
જાન સલી મેરી મરતીહું મયે,
આતા નહી પુ લાગ્યત,
ઓ પુરત દેતી હું મયે દોહાઈ રે.—હો મોરી.

કાલીંગડા—હુંમરી.

“ધ્યારા માસે બોલો કયુંન”

સુંદરા—મુઝસા કયું અયે જુઝીયા હતા કરતી હયે શોર.—મુઝસા.
બીરહ કી માશી હું મયે મૈયા,
પુઝપર હયે રે કીસકા જોર.—મુઝસા.

પીલુ—લાવની.

“કામ નહી તેરા અએ મરી જન”

માદર—કરે નહી કયું વાહ શેરો પુકાર,
જાલીમને એક જવાન બેઠા ડાલા જીસકા માર.—કરે:

ઢાહુરા { દુઃખને મેરે પત્રે મુઝકો કર દીયા બરબાદ,
માલી માલી મુરત ઉસકા આવી હએ મુઝકો વાદ,
ન હો કયું જીનેસે વાહ બેજાર.—જાલીમ. ,

ઢાહુરા { આંખે ઉસકા મતવાલી પુરત ઉસકા નામ,
એહરા ઉસકા ગોરા ગોરા હૈસા માહે તમામ,
હો ઉસકે દીલકો કેસા ફરાાર.—જાલીમ.

ખીલાવલ—હું મરી.

“આહે આહે વાર ન આહેરે.”

મુંદરા—મુઝે માર નો ગયા હએ કંછી ઉસકા નહી પતા હએ.—મુઝે.
ચલ સાય માં તુ મેરે, ખીજમતમે હું મએં તેરે,
ગુમ મેરા દીલરબા હએ.—કંછી.

[દાનુ ગમજદાંકા આહોજારી કરતે હું
જના.]

ખાખ ફુસરા—પરદા છઠ્ઠા.

મહેલ.

[રાજ સાલીવાંનો રાની લોના ઐર જલાદકા
શમશીર બકક દીખલાવ દેના.]

જીન્જોટી—હું મરી.

“કૈસી આવેરે કલ.”

રાજા—દએ કયા હએ રે ઓ તેરા જન,
ખાકમે ઉસકા જલદ મીલા તન.—દએ.

ઈસકે સખખસે હવી મેરી ખવારી,
કોઈ નહીં એસી પુર ફન.—રે ઓ તેગ જન.

[ગરહાદકા શમશીર ઉઠાના ઝૈર લોનાકા
પુલકા બચાના.]

બરહુન્સ—ગાજલ

“ગર હમને હીજ સનમકો”

લોના—ગર હીસે ન કરતા તો બશર ખવાર કયું હોતા,
યે બેચુનાહ દુનીયામે ચુનાહગાર કયું હોતા.—ગર.
ગંદમકી તમાચ કરતે ન ગર હજરતે આદમ,
દુર ઉનસે બલા પુલકા ચુલગાર કયું હોતા.—ગર.
પુરનંપે ન ગર હીસેકા મએ દરત બહડાતી,
લાશા મેરા ઈસ તરહસે મુરદાર કયું હોતા.—ગર.

અમીર કલીયાંત—હું મરી.

“ઓ પ્યારે માન માન”

રાજા—રે હારે કર તુ કામ,
નાપાકકો કયું દેતા હએ મોહલત,
ખાકમે ઇસકી મીલાદે મુરત,
કર દે ઇસકો તમામ.—રે હારે.
કીસ લીએ હએ મુરત ખડા તુ,
તજવાર ચલાના,
પુનકા ઇસકે આંખોકો મેરે,
બરકે પીજા દે જામ.—રે હારે.

[ગરહાદકા કૃતજ કરને આહના ઝૈર પુરનકા
એકાએક આનકર રોકના.]

પાહડી—જીજોટી.

“જગત જીવતા”

પુરત—હાત તુ હડા ન સરકો કર જુદા,
મોઆફ હમને આજ, ધસકી કીઈ ખતા.

[પુરકા જમીનસે નમુદાર હોના.]

મજકુર રાહ.

ગુરજી—તુ હોને દે ફના, મોઆફ કયું ખતા,
તુ ધસકી કરતા હએ, હએ પે તો ખેસતા.

પુરત—બદોસે હએ ખતા, હએ અછછોંસે અતા,
ન છોડે બદ બદી, હમ નેકી છોડેં કયા.

ગુરજી—હએ તેરી ગર રજા, તો હોગી પે રેહા,
પર આંખેં રાજકી, ન રોશન હોં જરા.

બએત.

પુરત—માહારાજ હો આપ મકુમુલે રખ,
તુમારેસે પે ખાત કયા હએ અજખ.
કોઈ ઝૌર ધંલાજ આંખોંકા કીજીયે,
મેરે બાપકો ખીતા કર દીજીયે.

ગુરજી—ભલા ખએર દરબારમેં ચતના અખ,
ધંલાજ હમ કરેંગે વાંહાં ચલકે સખ.
તેરી જલકે માદર કો તુ લે કે આ,
વોહ ધસિ શહેરકે બાહર હએ મુખતીલા.
તેરા જોગ અખ હો ગયા હએ તમામ,
હો તુ તપત પર બએઠકે શાદ કામ.

[સમેંકા જના.]

બાળ દુસરા—ચરદા સાતવાં.

જંગલ.

[માદર ચૈાર મુંદરાકા બેકરાચી કરતે હુવે
દાખેત હોના.]

બેહાગ—ગજલ.

“ગચ્છેરત ન આઈ પુઝકો”

માદર——જીતના શીંગડે ચારકા પુજકા મલાલ હચ્ચે,
ઉસેબી અફશું મુઝકો પીસરકા ખીયાલ હચ્ચે.—જીતના.
કીસકો સુનાવેં ફીરસા બલા અપને દર્દકા,
બેકસકા દાદ ખવાહ તો વોહી ગુલ જલાલ હચ્ચે.—જીતના.
કૈસા ખીજાને મર્ગસે વોહ હોવે પાચ્છેમાલ,
જો ગુલકે મેરી જુંદગીકા નૌ નેહાન હચ્ચે.—જીતના.

સીધકા—ગજલ.

“જલાયા આપ હમને જખત”

મુંદરા——મેરે ગુલકા કોઈ મુઝકો પતા દેતા નહી અફસોસ,
હચ્ચે વો કીસ બાગમે કોઈ બતા દેતા નહી અફસોસ.—મેરે.
અગર વો મુઝસે ગાશીલ હચ્ચેતો તુ કીસ કામમે દીલહચ્ચે,
ખામર મેરી કયું ઉસકો તુ સુના દેતા નહી અફસોસ.—મેરે.
તુને બરબાદી હી મંજૂર મેરી હચ્ચે અચ્ચે રશકે દુર,
તો મુઝકો ખાક મેહી કયું મીલા દેતા નહી અફસોસ.—મેરે.

કાલીંગકા—ગજલ.

“અરે સાંબલ માનવી.”

માદર——ચાંદ મેરા કાંદાં હચ્ચે અચ્ચે લોગો,
અધમે કયા નેહાં હચ્ચે અચ્ચે લોગો.

કૃત્રમે દેન મન કરના ઉસકે,
વોહ અમી નૌજવાં હમે અમે લોગો.

મુંદરા—તુ પીસરકે લીએ રાવે માદર,
યારકે વાસતે હું મએ મુજનર.
એસે જીનેસે તો હમે પે બહેતર,
જહર મર જાએ હમ દોનો ખા કર.

માદર—પહેલે મરને દે હમકો પીયારી,
જીંદગી તેરસે થી હમારી.
જાપ તુમ મરને પર મુસતબ્દ હમે,
કયા કહંગી મએ જીકે દુખ્યારી.

મુંદરા—મએ હું લડકી હમે તુ જહાંદીદા,
મએ અવાઇલ હું તુ સીત રસીદા.
નહી દેખ સકુંગી તેરા ખુન,
મુઝકો મરને દે અમે ગમકશીદા.

[મુંદરા એર માદરકા જહર ખાને ચહાના
એર પુરનકા દાખેન હોકર રોકના.]

કાલીંગડા—કાહારવા.

“કોઠે પે તુ સોજા બેરા”

પુરન—રતે હો કયું જાન બલા તુમ,
દેતે હો કયું જાન,
કયા હમે તુમકો ધ્યાન.—દેતે.
અએ મેરી માદર અએ મેરી ધ્યારી,
જોગ હુવા હમે પુરા.
તખત પર મુઝકો બએકનેકા,
રાજાકા ફરમાન.—કયા.

સાથ ચલો મેરે જલદી તુમ અબ,
તકતે હંએ રાહ મબ.
ફેર મએ સુતુંગા. ઝૈર કરુંગા અપના હાલ બયાંન—દેં
[તીનું નેકકારોકા હમરાહ જના.

બાબ દુસરા—પરઢા આંઠવા.

બારા.

[એક ચૌકીપર જોગીકા જુલુસ કરમાનઃ
લોનાકા આજમે અફવે કુસુર હોના
રાજકી આંખોંકી તારીકીકા દૂર હોના.]

અમીર કલયાંન—કુંમરી.

“તારી બારીસી હમર.”

રાજા—સદા નાયજી હમ પર દયા રખના.—સદા.
હમ હંએ તુમારે બવે અએ દાતા,
બવેયોં પર નીતહી મયા રખના.—સદા.

જીન્જોટી—કુંમરી.

“સાંવરા મએંતો તુમી પર વારી.”

લોના—અપને કીયે પ મએં પછતાહ.—અપને.
તુમરે ચરનકી સૌગંદ સાધુ,
યે ધીઆનભી અંએંસે ન લાજ.—અપને.

[માદરેકે સાથ સુંદરાકો લેકર પુરનકા હજીહાર
હોના ઝૈર બરાલગીરીસે હરએકકે દાસ
હુજીકો ફરાર હોના.

કર્તીયાંત—ગત.

“શામે શું થું શોભીત.”

—ભગવાન ભજ નીત ભગવાન ભજ,
કમ ગમ હોકે તેરી સુધરેશી સજ ધજ.
નીર આકાર પો દાતાર કો વાર. તુ હરખાર,
માન દયાન દુન્યાંકો ઈતસાંત તુ તજ.—કમ ગજ

ભિરવી

“માહારાજ કીજે હધર અપ્ય નીગાહ”

રાજા——પ્રતા મેરી રાની તુ કર દે મોઆફ,
તુ અપ્ય મેરે જાનેઅસે કર દીલકો સાફ.
કરંગા કબી બી નહીં જીનહાર,
મઅે તેરી રજાકે સીવા કોઈ કાર.

માદર——તુ સરતાજ મેરા મઅે તેરી કનીજ,
રજા તેરી હરદમ હઅે મુઝકો અજજ.

ભાના——મઅે હું આજસે તેરી બાંદી સદા,
મેરી અફવ કરં દે અઅે રાની પ્રતા.

માદર——તુઝે નેક દેવ હીદાયત ખુદા,
હઅે હરઆન મેરી તો પેહી દોઆ.

ગુરુજી——અઅે પુરન મીલા સુંદરાસે અપના હાત,
મુખારક હો તુઝકો પે અલીસીક્ષાત.

[હોના પુરન ઐાર સુંદરાકી શાદીકા ઐાર
હર તરફસે શાર હોના મુખારકબાદીકા.]

કાહાનકા.

“કોન હરી વન બુંડી સુતગારે”

સખ ———કોન શાદ ન નેત્રાસે હોયે,
 નેક પર અકસર ગમ હચ્ચે પહેલે ગર,
 બદ આખેરશકો રાવે.—કોન.
 નેકકા અંગમ અચ્ચે આસોઆમ, દેખા તુમને તમામરે.
 બદકા કાલા મુંહ હો આખીર,
 આખરે ઈજત ખાવે.—કોન.

